

י' באב תשע"ז, 2.8.2017

גיליון מס' 570

פרשת ואתחנן

ברית עולם

מאת לימור ספראי

בפרשתנו, אנו פוגשים את בני ישראל כשהם לקראת הכניסה לארץ. 7 פעמים חוזר מושג הברית בפרשה ונראה כי כדאי להתעכב מעט על משמעותו. מהי הברית המופיעה בפרשתנו? בין מי למי? והאם היא ברית מותנית התלויה במעשיהם של בני ישראל?

"וַיְדַבֵּר ה' לְכֶם, פֶּן-תִּשְׁכַּחוּ אֶת-בְּרִית ה' אֲלֵכֶם, אֲשֶׁר כָּרַת, עִמָּכֶם;" הברית המצטיירת מפסוקים אלה היא ברית של ה' עם ישראל. תוכנה - החובה של עם ישראל לקיים את המצוות- את החוקים והמשפטים אשר מצווה ה'. בהקשר אחר, בפרשה ישנם פסוקים המתארים את הקשר שבין הקב"ה למושא הברית. נדמה כי אלו שני מושאים שונים. בפסוק אחד: "וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת-בְּרִית אֲבֹתָיָהּ, אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם", ואילו בפסוק אחר: "לֹא אֶת-אֲבֹתֵינוּ, כָּרַת ה' אֶת-הַבְּרִית הַזֹּאת: כִּי אֲתָנוּ, אֲנַחְנוּ אֵלֶּה פֶה הַיּוֹם כְּלָנוּ חַיִּים. פְּנִים בְּפָנִים, דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם בְּהַר--מִתּוֹךְ הָאֵשׁ"

במבט ראשון נדמה כי ישנה סתירה בין הפסוקים בשאלה עם מי כרת ה' את הברית?

אברבנל בפירושו לפרשה פותר את הפרדוקס ומציע הצעה מופלאה ומרגשת: "...לא היתה התורה מכוונת אלא לכל אשר יהיו חיים בכל דור ודור, לא לאותם אשר קבלוה... ואם כן – מעמד האלוקי ההוא עומד בעינו בתקפו ובגבורתו בכל זמן בכל העוברים תמיד... וכיוון שהמעמד ההוא מכוון כנגד כל דור ודור וכל איש ואיש אשר מבני ישראל המה, אם כן באמת ובתמים תוכלו לומר: "פנים בפנים דבר ה' עמכם בהר מתוך האש", כי עמכם דיבר עם היות שלא הייתם שם בפרטיותכם". הברית הינה ברית המתחדשת בכל דור ודור. היא ניתנה לנו, כי היינו שם יחד עם אבותינו בהתכוונות של הקב"ה. נראה כי הברית הינה ברית מחייבת, אולם, היא אינה מותנית בשמירה על מצוות אלו. היא עומדת בעינה בכל מקרה.

בלב הפרשה עומדת לה, פרשיית שמע ישראל. פרשייה שהיא כולה ברית של אהבה. חד צדדית, מלמטה למעלה. פרשייה זו היא ביטוי לציפייה לשימור הברית, לזיכרון הברית. ברית זו כתובה על קלף נחבא בבית מזוזה. בכתב קטן. על משקוף דלת הבית. מוסתרת. האם לא היה ראוי לכתוב את ה-פרשייה שלנו בכניסה לבית באותיות קידוש לבנה? ייתכן כי זוהי ברית הסמויה מהעין, שמחייבת מאמץ ואקטיביות מצדנו בכדי להתקיים.

הבחירה לעסוק בברית חשובה ביותר רגע לפני הכניסה לארץ. ישנו חשש מרפיון רוחני, מאיכות החיים שתעלה ותיצור מצב של "וישמן ישורון ויבעט". שכחה של החיבור העמוק לקב"ה שנוכחותו בלטה מאד במדבר. עלייה באיכות חיים עלולה להשכיח ערכים ולהגביר את העיסוק בחומריות.

ייתכן ועם הכניסה לארץ הברית משנה צורתה. פושטת לבוש אחד ועוטה לבוש אחר. אם הברית עד עתה הייתה על ציר אנכי של אדם-שמיים, כעת נכנסת למשוואה ארץ, אדמה. זוהי ברית שאיננה עוד ברית של תלות, אלא ברית של בחירה וחופש, מתוך עוצמה וחירות. זוהי ברית שיסודה ביציבות, בשורשים הנטועים עמוק פנימה ומחויבות עמוקה. לא רק כלפי מעלה, אלא גם כלפי מטה. אחריות כלפי האדמה עליה יושבים. ויותר מכל, הברית הנכרתת כאן, אינה של הקב"ה עם יחידים, אלא עם העם. את המשמעות לכך אפשר ללמוד מפרופ' הרטמן - "בדמות האדם שבברית... מוצב בבירור היהודי היחיד בתוך מסגרת של קהילה. הברית נכרתת עם העם כולו ולא עם היהודים כיחידים. התחום הנרחב הניתן בה להגשמה רוחנית עצמית של היחיד - אינו יכול להתקיים במנותק מתודעה פוליטית, קיבוצית" (מסיני לציון).

אין מתאימה מפרשת ואתחנן לקיים בה את שבת נחמו. 'ברית אבות לא אשכח'. הברית הזאת נטועה בנו עמוק כעם ועלינו להיות שותפים, להתחדש ולחדש כל יום את הברית הזאת. חידוש הברית על ידינו יום-יום שעה-שעה מתוך בחירה, מתוך חירות, ומתוך ישיבה על אדמתנו היא כבר חלק מהגאולה והנחמה.

לימור ספראי, חברת קיבוץ מעלה גלבע, מנהלת מחלקת חינוך ודור צעיר בתנועה.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il

מזכירות הקיבוץ הדתי קיבוץ בארות יצחק, מיקוד: 6090500 | טל: 03-607-2777 | פקס: 03-695-7039